

2. Беспалько В. П. Проблема образовательных стандартов в США и России [текст] / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1995. – № 1.
3. Голубничка Л.О. Розвиток педагогічних технологій у дидактичній науці. 2014. С. 1 – 10.
4. Енциклопедія освіти / Гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Калюжка Н. С. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до використання інноваційних технологій / Н. С. Калюжка // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 67. – С. 349-354.
6. Кларин М.В. Инновации в обучении: метафоры и модели. Анализ зарубежного опыта. – М. : Наука, 1997. – 223 с.
7. Освітні технології : навчально-методичний посібник / За ред. О. М. Пехоти. – Київ : А.С.К., 2001. – 256 с.
8. Пехота О.М. Освітні технології. / За ред. О.М. Пехоти. – К. – 2002. – 255 с.
9. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. – М., 1998. – С.28–31.
10. Федорова Н. Ф. Розвиток мислення обдарованих учнів у професійно-технічних навчальних закладах засобами інноваційних технологій [текст] : наук.-метод. посіб. / Н. Ф. Федорова. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011. – 44 с.)

Сердюк Г. А., аспірантка

Інститут професійно-технічної освіти

*Національної академії педагогічних наук України,
заступник директора з навчально-виховної роботи*

*Чернігівський обласний педагогічний ліцей
для обдарованої сільської молоді
м. Чернігів, Україна*

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТНЯ РЕАЛЬНІСТЬ

Виклики дистанційного навчання насправді потужні. Освітні заклади й далі проходять випробування на спроможність надавати якісні освітні послуги за умов пандемії, щоразу нових кольорів зони небезпеки, емоційного дискомфорту, тривожності. Сьогодні потребує гнучкості, лідерства, здатності об'єднуватися й досягати спільної мети. «Дистанційне викладання навчальних предметів без безпосереднього

спілкування з викладачем переконало освітню спільноту в необхідності створення особливої дидактичної системи, придатної для нових дистанційних форм навчання» [1, с. 133]. Справді, настав час кожному учаснику освітнього процесу (учні, учителі, батьки) розглядати постійну освіту і самоосвіту як спосіб найбільш повно й осмислено проживати своє життя, бо, як показала практика, суть освіти не зводиться до навчання знань і навичок. На перший план виходять формування/розвиток учня і його соціалізація. Дистанційне навчання, організоване в Чернігівському обласному педагогічному ліцеї для обдарованої сільської молоді, стало індикатором професійної компетентності вчителів, їхньої готовності до саморозвитку, уважності і підтримки батьківської спільноти та перевіркою дітей на відповідальність, прагнення до саморозвитку, мотивацію.

Відповідно до Положення про дистанційне навчання (наказ МОН України від 25.04.2013 № 466 , зі змінами, внесеними наказом МОН № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015, № 1115 від 08.09.2020), «організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання». [4]. Важливо було обрати онлайн-платформу та організувати дистанційне навчання учнів, які представляють увесь регіон, об'єднати зусилля педагогів для прийняття колективних рішень (чат «Освіта XXI століття»). Від вихователів залежала організація учнівських та батьківських колективів (чат «Зміна», учнівські та батьківські Viber-групи) У вчителів було завдання налагодити навчальну комунікацію з учнями, колективну дистанційну співпрацю з батьками. Середовище Classroom, до якого були залучені всі здобувачі освіти ліцею (6 класів), дозволило організувати онлайн-навчання з використанням відео, текстової та графічної інформації, різних додатків Google.

Було ініційоване анкетування здобувачів освіти, учителів, батьків, що допомогло виявити актуальні проблеми й сприяло їх вирішенню. Важливим моментом в організації дистанційного навчання стало технічне забезпечення всіх учасників освітнього процесу, а також доступ до якісного Інтернет-зв'язку. Згідно з опитуванням 117 учнів (99,1%) використовували під час навчання мобільний телефон, тоді як особистий ноутбук чи комп'ютер – лише 84 учні. Ще 18 респондентів зазначили, що ділили ноутбук чи комп'ютер з іншими членами родини. Тільки 45,3% учнів мали вдома Інтернет достатньої якості, більшість – часткове забезпечення. Про відсутнє покриття загалом написали 11,1% респондентів. Отже, можливості використовувати переваги дистанційного навчання мали не всі здобувачі освіти. Удосконалення потребувало й технічне забезпечення педагогів. Отже, цифрова нерівність, неоднакові можливості

батьків допомагати з навчанням (48 % допомагали частково, 44 % не допомагали взагалі), потреба вдосконалювати цифрові навички вчителів, кожен з яких критично оцінив свої вміння, – проблеми, які необхідно було вирішувати. Карантин став стимулом не лише для застосування інноваційних технологій, але й індикатором таких проблем: створення універсальної, потужної платформи для дистанційного навчання; адаптація навчальних програм відповідно до особливостей набуття знань під час дистанційного навчання; системна допомога вчителям у роботі із сучасними технологіями; удосконалення системи оцінювання; здійснення моніторингу навчальних результатів; розробка та апробація своїх методик та нових програмних засобів для дистанційного навчання.

Однією з найбільш ефективних форм дистанційного навчання були відеоконференції (з використанням платформи Zoom). Уроки в online-режимі проводилися згідно з основним розкладом. Мережевий викладач забезпечував своєчасну інформацію і розсилку за списком. Вивчення теми, обговорення й прийняття рішень, дискусії, захист проєктів відбувалися в режимі реального часу. Крім уроків, через відеоконференції були передбачені й інші формати навчання – **консультації з педагогами та психологом** (за бажанням). Онлайн-сервіс Kahoot, можливості якого використовували вчителі ЧОПЛ, давав змогу створювати інтерактивні навчальні ігри: вікторини, організувати обговорення, опитування. Спілкування та організація проєктної діяльності, акцій, флешмобів були організовані на сторінці ЧОПЛ у Facebook, що сприяло оптимізації освітнього процесу в ліцеї, активному долученню учнів та їхніх батьків. Онлайн-платформи, які використовувалися вчителями ліцею: Google Classroom, Zoom, You Tube, Classtime, Quizizz, Kahoot!, EdEra, PROMETHEUS, LEARNINGAPPS, Blendspace, Be smart, iLern та інші.

Результати анкетування засвідчили про ще одне вразливе місце дистанційного навчання – систему оцінювання, яка потребує вдосконалення, гнучкого підходу, високої професійності, а головне – чітких об'єктивних критеріїв, які варто розробити.

Важливо розуміти, що «перспективи дистанційного навчання в процесі підвищення кваліфікації пов'язані з розширенням мережі дистанційних курсів відповідно до потреб системи освіти, розвитком сучасних форм мережевої взаємодії, упровадженням у навчальну практику нових програмних засобів і педагогічних технологій дистанційного навчання» [3, с. 60].

Комплексний аналіз організаційних, навчальних, технічних, психоемоційних труднощів під час дистанційного навчання дає можливість стверджувати, що ефективність дистанційного навчання в ліцеї залежить від таких факторів (анкетування в травні 2020 р.): мотивації учня – 88,2%, технічного забезпечення освітнього процесу – 88,2%, майстерності педагогів, які забезпечують дистанційну освіту – 82, 4%, від якості

використаних матеріалів – 70,6%, мотивації вчителя – 58,8%. Але вже при повторному анкетуванні (грудень 2020 р.) перші три позиції займають такі фактори: технічне забезпечення освітнього процесу – 90,5%, мотивація учня – 85,7%, мотивація вчителя – 85,7%. І якщо перша – об’єктивний фактор, то інші дві – це внутрішнє налаштування учасників освітнього процесу, яке може змінюватися, як змінюється й удосконалюється освітній процес. Гнучкість, модульність, паралельність, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, нова роль викладача, позитивний вплив на учня, якість – характерні риси дистанційної освіти. 82,4% опитаних учителів (грудень 2020 р.) зазначають, що дистанційне навчання потрібне в поєднанні з традиційним, 70,6% виявляють бажання краще опанувати технології дистанційного навчання і бачать перспективи в подальшому їх застосуванні. Основою системи дистанційного навчання в ліцеї є створення навчально-інформаційного середовища, що ґрунтується на багаторічному інноваційному досвіді. Урахування нових викликів та соціальних перспектив – запорука діяльнісного навчання, що сприяє розвитку відповідальної, умотивованої особистості, підвищенню рівня освіченості, самосвідомості, розширенню світогляду; примноженню знань. А розвиток освітнього ліцейного простору, що має за мету дати освіту високої якості, стає можливим за умови опанування ефективними технологіями дистанційного навчання.

Література:

1. Гавриленко К.М. Нові виклики дистанційного навчання // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Херсон. 2020. № 93. С. 133-137
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (Постанова МОН України від 20 грудня 2000 р.)
3. Огієнко О.І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. Методичні рекомендації. НАПНУ. Інститут педагогічної освіти дорослих. 2012. С. 1-75
4. Положення про дистанційне навчання (наказ МОН України від 25.04.2013 № 466)